

Tinlab advanced algorithms eindopdracht

W. Oele

2 april 2019

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Den Haag, 2 april 2019

Geachte specialist,

Na grondige analyse van het Nederlandse sluizenpark is gebleken dat renovatie van een groot aantal sluizen noodzakelijk is. Een eerste verkenning heeft ons geleerd dat het gecombineerd renoveren en automatiseren van het Nederlandse sluizenpark een aanzienlijke verbetering kan opleveren t.a.v.

- veiligheid
- efficiëntie
- capaciteit
- onderhoudskosten
- duurzaamheid

In het kader van het onlangs afgesloten klimaatakkoord heeft de Nederlandse overheid daarom besloten over te gaan tot een ingrijpende renovatie van de diverse sluizen die ons land rijk is. Op het ministerie van infrastructuur en waterstaat is helaas onvoldoende kennis van ict en systemen aanwezig om een en ander uit te voeren.

Wij vragen u een model (of een onderling samenhangend aantal modellen) aan te leveren, opdat ontwerpen van verschillende, volledig geautomatiseerde sluizen in de toekomst gerealiseerd kunnen worden.

Hoogachtend,

ds. A. M. B. ten Aar

1 De opdracht

Zoals gesteld in de brief is het de bedoeling dat een sluis gemodelleerd wordt en dat bewezen kan worden dat de te bouwen sluis een aantal eigenschappen bezit. Je krijgt daarbij veel vrijheid om zelf keuzes te maken. Daaruit volgt:

- dat de *onderbouwing* van die keuzes even belangrijk is als het uiteindelijke resultaat.
- dat er ook zaken mogen mislukken. Dat iets mislukt is niet erg, gesteld dat je duidelijk maakt *waarom* het mislukt is en wat geprobeerd is. Redenen van falen zijn doorgaans even interessant, zo niet interessanter, als de successen.

2 Beoordeling

De toetsing bestaat uit een totaalbeeld dat ontstaat uit:

- Het persoonlijke gedeelte van het verslag (slechts ter indicatie, wordt niet meegenomen in de eindbeoordeling)
- Het gezamenlijke gedeelte van het verslag
- De mondelinge presentatie

2.1 Persoonlijk gedeelte

Bekeken wordt:

- Kwaliteit en diepgang van je verslag
- Gelezen artikelen en gebruikte bronnen
- Opbouw en structuur

Het door de docent aangeboden template hoeft niet strikt te worden gevolgt: Het is een suggestie waar je, naar eigen inzicht, van mag afwijken. Het gebruiken van $\LaTeX$ is uiteraard verplicht.

Het persoonlijke gedeelte kan beschouwd worden als een soort samenvatting van de leerstof. Belangrijkste vraag: Als je over een jaar veel bent vergeten en je je eigen verslag leest, kun je je de stof dan weer eigen maken? Levert je verslag een goede inleiding in het onderwerp verificatie en model checking?

2.2 Gezamenlijke gedeelte

Bij de beoordeling van het gezamenlijke gedeelte staan de volgende drie vragen centraal:

- Hoe zijn de wensen van de opdrachtgever geïnterpreteerd? Tot wat voor requirements/specificaties leidt dit? Anders gezegd: Wat betekent veilig, efficiënt, etc. en wat heb je aan bronnen geraadpleegd om tot een goede analyse te komen? (Dit laatste hoeft je niet te beschrijven: het blijkt immers uit citaten of verwijzingen die je gebruikt.)
- Het model:
  - De modelcriteria van Vaandrager zijn op allerlei manieren tegenstrijdig. Welke keuzes en afwegingen heb je gemaakt en waarom?
  - Gemodelleerde onderdelen.
  - Werking van het model.
- Verificatie:
  - Wat heb je geverifieerd, waarom en hoe?
  - Als je iets *niet* kon verifiëren, waarom dan niet?
  - Een harde eis is *dat* er een aantal eigenschappen geverifieerd zijn. We modelleren een systeem immers middels Kripke structuren om harde uitspraken over eigenschappen van zo' n systeem te kunnen doen.

Ten slotte nog enkele belangrijke opmerkingen:

- Sommige studenten denken dat ze bij het schrijven van verslagen per kilo worden betaald. . . Het is beslist niet de bedoeling om kilometers tekst te produceren. Beter een goed lopend, gestructureerd, korter document dan een waterig plovverslag.
- Voor het model geldt grofweg hetzelfde: Deze opdracht is niet een wedstrijdje complexiteit. Minimalisme/simplisme is, mits goed onderbouwd, beter dan een ingewikkeld vlaggeschip.
- Wat helpt bij het schrijven van een gestructureerd document is het van tevoren neerzetten van een “skelet” met kernwoorden. Deze kernwoorden kun je uitsplitsen in begrippen die eronder vallen en zo krijg je, grofweg, de hoofdstukken, subhoofdstukken, etc. al op papier en kun je de structuur van je document beter in de gaten houden.

2.3 Mondelinge presentatie

De mondelinge presentatie duurt 15 minuten *en niet meer!* In deze 15 minuten:

- presenteer je je model(len) en geef je kort en bondig een overzicht van de werking.
- laat je zien wat geverifieerd werd.
- beantwoord je wat vragen.

15 minuten is kort! Het lijkt misschien lang, maar als je eenmaal bezig bent, vliegt de tijd (docentenwijsheid;)). Dit betekent dat je goed moet nadenken over de vraag wat de grote lijn in je presentatie is. Diverse details *moet* je vanwege de tijd weglaten en daarmee is de mondelinge presentatie een mooie oefening in samenvatten: Wat is de essentie en wat laat je weg?

3 Tips en afwegingen

Daar deze opdracht erg vrij is, worden hier wat losse ideeën aangedragen. Dit zijn geen eisen en of ze op jouw model van toepassing zijn is ook nog maar de vraag. De aangedragen tips illustreren een denkwijze.

3.1 Queues, integers en verificatie

Schepen kunnen gemodelleerd worden met simpele (bounded) integers die in een wachtrij geplaatst worden. Eén en ander betekent dat er ergens in je model een queue (of zelfs meerdere) geprogrammeerd moet worden. Wanneer we echter drie queues programmeren met een lengte van vijf, loopt bij het verifiëren van een eigenschap het aantal states al zo hoog op dat verifiëren onmogelijk is geworden. . .

Er zijn nu verschillende alternatieven:

- de queue lengte kleiner maken
- minder queues gebruiken
- queues helemaal niet gebruiken

Die laatste optie impliceert dat een simpele integer gebruikt wordt om het aantal schepen in de sluis bij te houden. Je bent nu niet meer in staat een individueel schip te “volgen”, maar je hebt de state explosion wel enorm teruggebracht. Voor *beide* opties is iets te zeggen en het is daarom toegestaan om een model te

veranderen of “uit te kleden”, zodat een eigenschap die eerder niet verifieerbaar was, dat alsnog wordt. . .

Werken met meerdere, onderling samenhangende, modellen die gemaakt worden om er specifieke eigenschappen mee te verifiëren is een normale zaak en derhalve gewoon toegestaan. Let er, als je dit doet, wel op dat je goed documenteert wat er met welk model geverifieerd is.

3.2 Onverwachte omstandigheden

Wanneer een “echt” systeem gebouwd en in gebruik genomen wordt, kan er met een werkend systeem van alles misgaan:

- sensor gaat kapot
- menselijke fout
- mechanische fout
- . . .

Je hoeft bij het modelleren geen rekening te houden met dit soort omstandigheden. Ga er van uit dat een gemodelleerd onderdeel doet wat het geacht wordt te doen.

3.3 Simplisme vs. realisme

Wanneer we in ons systeem met waterhoogte willen werken, zal die waarde ergens vandaan moeten komen. Het is realistisch om een sensor te modelleren die de waterhoogte “uitleest” en doorgeeft aan het systeem. Dit maakt het model realistischer, maar ook complexer.

Het doelbewust *niet* modelleren van een sensor is dan ook verdedigbaar: Met het verkregen simplisme ga je de state explosion tegen en dat maakt het verifiëren van eigenschappen mogelijk. Ook hier geldt dat je daar zelf keuzes in mag maken, gesteld dat je ze onderbouwt.

3.4 Liveness

Het verifiëren van liveness kan voor subtiele problemen zorgen. Deze komen met enige regelmaat voort uit wat we in de handleiding lezen:

The syntax $p \rightsquigarrow q$ denotes a leads to property meaning that whenever p holds eventually q will hold as well. Since Uppaal uses timed automata as the input model, this has to be interpreted not only over action transitions but also over delay transitions.

Anders gezegd: Als je in je model een state hebt zitten zonder invariant die het systeem vroeg of laat uit die state dwingt, kan het systeem eindeloos in die state blijven hangen en zal liveness verificatie niet slagen. Het verhelpen daarvan kan een hoop werk opleveren. . .